

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Матеріали
VIII Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

Редакційна колегія:

- А. М. Куліш* – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
В. В. Миргород – доктор юридичних наук, доцент;
А. Р. Голоха – студентка третього курсу за спеціальністю 293 «Міжнародне право»;
О. В. Ільченко – кандидат юридичних наук, доцент;
В. В. Сухonos – доктор юридичних наук, професор;
О. С. Бондаренко – доктор юридичних наук, доцент;
В. М. Завгородня – кандидат юридичних наук, доцент;
С. І. Дегтярьов – доктор історичних наук, професор

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 7 від 21 червня 2024 року)*

Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м Суми, 23–24 травня 2024 року) / редколегія: проф. А. М. Куліш, В. В. Миргород, А. Р. Голоха. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 251 с.

До матеріалів увійшли тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів», що містять результати теоретичних досліджень та окремі питання актуальних проблем щодо реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів. Тексти доповідей і повідомлень друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.

УДК 341-044.247(4:477)(06)

© Сумський державний університет, 2024

© Куліш А. М., Миргород В. В., Голоха А. Р. та ін., 2024

ЗМІСТ

ЗМІСТ	3
СЕКЦІЯ 1	7
ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА	7
ПРИЧИНИ ТА ПОШИРЕННЯ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЛЯ ПОВ'ЯЗАНОГО З КОНФЛІКТОМ.....	7
ДО БІОГРАФІЇ УРЯДОВЦЯ І ПОЕТА МАКСИМА ГАВРИЛЮКА-ВДОВИЧЕНКА	10
РАДЯНСЬКІ УРЯДОВІ ПОСТАНОВИ ПРО ЗАВЕРШЕННЯ СУЦІЛЬНОЇ ЕЛЕКТРИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ (ПЕРШ. ПОЛ. 1960-х рр.).....	13
НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ГОЛОДОМОРУ В УКРАЇНІ 1932 РОКУ	16
ДО БІОГРАФІЇ МИКОЛИ БУТОВИЧА – УКРАЇНСЬКОГО ХУДОЖНИКА- ГРАФІКА В ЕМІГРАЦІЇ	19
ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ» ЯК СИСТЕМОЇ КАТЕГОРІЇ.....	21
США ТА ПРОБЛЕМА СТВОРЕННЯ ЛІГИ НАЦІЙ, 1917–1918 РР.....	25
СТАНОВИЩЕ ЖІНКИ ЗА КОДЕКСАМИ ЗАКОНІВ ДАВНЬОЇ МЕСОПОТАМІЇ.....	30
СЕКЦІЯ 2	36
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО	36
МІСЦЕВИЙ РЕФЕРЕНДУМ В УКРАЇНІ:	36
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	40
СЕКЦІЯ 3	45
МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО ТА МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	45
РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ПІДТРИМЦІ ЗАГАЛЬНОГО МИРУ ТА БЕЗПЕКИ.....	45
СПЕЦИФІКА СПРАВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	48
ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ В ДІЯЛЬНОСТІ МИТНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ	52
РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ СУДОВИХ ІНСТИТУЦІЙ У ВСТАНОВЛЕНІ ВІЙСЬКОВИХ ЗЛОЧИНІВ ТА ПРИТЯГНЕННЯ ВИННИХ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	57
УКРАЇНА–НАТО: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	62
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН	65
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ З ПСИХІЧНИМИ РОЗЛАДАМИ	70
ЗАКОНОДАВЧЕ СТИМУЛЮВАННЯ ВИРОБНИКІВ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ. НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	76

РОЛЬ ООН В СИСТЕМІ НОВОГО СВІТОВОГО ПОРЯДКУ	82
АКАДЕМІЧНА СВОБОДА В ЄВРОПІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	85
СЕКЦІЯ 4	89
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО, ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО, АГРАРНЕ ПРАВО	89
СЕКЦІЯ 5	89
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС	89
ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ЗАПОВІТУ ПОДРУЖЖЯ.....	89
СЕКЦІЯ 6	93
СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЖИТЛОВЕ ПРАВО.....	93
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО	93
СЕКЦІЯ 7	97
ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	97
СЕКЦІЯ 8	97
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО	97
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ.....	97
ЗМІНИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН ЗАЙНЯТОСТІ ТА ПРАЦВЕЛАШТУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	101
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА.	104
СЕКЦІЯ 9	109
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ	109
ІР-СУД В УКРАЇНІ: ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗАВДАННЯ ТА КОМПЕТЕНЦІЯ..	109
ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	113
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ РАД З ПИТАНЬ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ ПРИ ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЯХ	117
ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ : АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ.....	120
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СТАНДАРТІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	122
ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НЕСПРОМОЖНОСТІ СУДДІ ЗДІЙСНЮВАТИ ПОВНОВАЖЕННЯ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я.	126
ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ ВИМІРИ СУДОВОЇ ПРАВОТВОРЧОСТІ: ОБ'ЄКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАННЯ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ	129
ПРАВОВІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У СИСТЕМІ ГАРАНТУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ	131

МЕХАНІЗМ СТРИМУВАНЬ І ПРОТИВАГ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ.....	136
ЩОДО ОСНОВНИХ ЮРИДИЧНИХ КАТЕГОРІЙ СУТНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	139
ЩОДО ОСНОВ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ СУДОВОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЦЕСУ	141
ЕТИКА СПІЛКУВАННЯ МЕДІАТОРІВ	144
МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ МЕДІАЦІЇ.....	147
МОБІНГ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	150
ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ	154
ОСНОВНІ ПРАВА ДЕТЕКТИВІВ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	157
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЄСТРАЦІЇ АКТИВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	161
НАЦІОНАЛЬНА, ДЕРЖАВНА ТА ВІЙСЬКОВА БЕЗПЕКА:	163
СЕКЦІЯ 10	167
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА	167
ОБМЕЖУВАЛЬНІ ЗАХОДИ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДО.....	167
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНІВ ТА ЗВИЧАЇВ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР	172
ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ КОРУПЦІЙНИХ ПРОЯВІВ ПІД ЧАС МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ.....	174
ОБ'ЄКТИВНІ ТА СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ СКЛАДУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ КАТУВАННЯ, ВЧИНЕНОГО.....	176
БОРОТЬБА З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ.....	180
ГАРМОНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ З ПРАВА НОРМАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	184
АРГУМЕНТ НЕЕФЕКТИВНОСТІ ПРОАКТИВНИХ ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ ЯК СПОСОБІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	187
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	192
НЕСАНКЦІОНОВАНЕ ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАПРАВЛЕННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ЗБРОЇ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВИХ ПРИПАСІВ В УКРАЇНУ, РУХ, ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО РОЗМІЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЧИ ІНШИХ УТВОРЕНИХ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ,	

ВЧИНЕНЕ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ ТА ЙОГО ВІДМЕЖУВАННЯ ВІД ІНШИХ СУМІЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	196
ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	200
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	207
СЕКЦІЯ 11	212
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ	212
ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОД	212
СПЕЦИФІКА КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ	214
АНАЛІЗ СОЦМЕРЕЖ ЯК АКТУАЛЬНИЙ МЕТОД РОЗСЛІДУВАННІ ТА ДОКАЗОВУВАННЯ ПРИЧЕТНОСТІ ДО ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ	220
СЕКЦІЯ 12	223
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	223
КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УНІВЕРСИТЕТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ	223
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЩОДО ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ СТВОРЕНИХ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ У ЛАТВІЇ ТА УКРАЇНІ	226
ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ АВТОРСЬКИХ ПРАВ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ	231
ПАТЕНТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ГАЛУЗІ БІОТЕХНОЛОГІЙ: НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ	235
ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА	239
ОНЛАЙН-МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ ЩОДО ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	242
ENHANCING INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS PROTECTION FOR RESEARCHERS AND RESEARCH INSTITUTIONS IN UKRAINE	245

СЕКЦІЯ 9

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ

ІР-СУД В УКРАЇНІ: ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗАВДАННЯ ТА КОМПЕТЕНЦІЯ

Воловик С.В.

аспірант кафедри, Сумський державний університет

Незважаючи на те, що ідея створення спеціалізованого ІР-суду в Україні для розгляду справ у сфері інтелектуальної власності була висунута ще під час судової реформи 2016 року, практичної реалізації цієї ідеї досі не відбулося. Запуск роботи ІР-суду затримується через низку факторів, найголовнішим з яких є відсутність чіткого розуміння цілей його заснування та майбутнього функціонування. Необхідність появи окремого судового органу для захисту прав інтелектуальної власності продиктована наявною проблемою неналежного та малоефективного розгляду відповідних спорів у судах загальної юрисдикції. Через незадовільний рівень захисту прав інтелектуальної власності у звичайних судах, правовласники часто навіть не намагаються відстоювати свої права шляхом звернення до суду. Таким чином, створення ІР-суду розглядається як захід, спрямований на підвищення ефективності судового захисту у цій сфері в Україні.

Говорячи про ІР-суд, слід з'ясувати, як він з'явився. У пояснювальній записці до законопроекту створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності (ВСПІВ) та Вищого антикорупційного суду зазначалося, що це відповідає позитивному досвіду європейських країн і дозволить ефективно розглядати справи спеціалізованими суддями [1].

Проте, якщо рішення про створення антикорупційного суду викликало численні дискусії, то експерти німецької Democracy Reporting International вважають, що політичне рішення щодо ВСПІВ не мало переконливих аргументів і не передувало широким обговоренням.

Ідея створення спеціалізованого патентного суду вперше була порушена в Указі Президента від 27 квітня 2001 року, що доручив Кабміну вивчити це питання. Це сталося після того, як Україна була визнана торговим представником США як "Priority Foreign Country" через порушення прав інтелектуальної власності та накладення економічних

санкцій. Причиною були значні обсяги піратських дисків, що завдавали американській індустрії збитків на 200 млн доларів США щорічно [2].

За останні двадцять років Україна була єдиною країною, яка мала цей статус шість років (2001-2006, 2013). Інші країни, такі як Таїланд, Тайвань, Парагвай, Індія, Китай та Бразилія, мали цей статус значно коротший час. У 2014 році США перемістили Україну до менш ганебного списку "Priority Watch List", враховуючи політичну ситуацію, а не реальний прогрес у сфері інтелектуальної власності.

Незважаючи на певні покращення, Україна досі перебуває в "Priority Watch List". Це негативно впливає на інвестиційний клімат. Створення ВСПВ уряд України подавав як доказ прогресу, заявляючи про формування суду у 2019 році. Однак Торговий представник США не змінив позицію України через повільний прогрес у цьому питанні.

Метою створення та діяльності ІР-суду в Україні є підвищення якості судового розгляду справ у сфері інтелектуальної власності, скорочення строків їх вирішення та зміцнення довіри до судової системи у цій галузі [3]. Це має на меті створити в Україні сприятливий клімат для залучення іноземних інвестицій у сферу інтелектуальної власності. Основним завданням ІР-суду є захист прав учасників відносин у сфері інтелектуальної власності, відновлення порушених прав та забезпечення подальшої охорони об'єктів права інтелектуальної власності. Іншими словами, діяльність ІР-суду спрямована насамперед на ефективний захист та охорону прав інтелектуальної власності в Україні.

При створенні спеціалізованого ІР-суду в системі судоустрою України необхідно визначити керівні принципи його діяльності, спираючись на наявний досвід функціонування інших спеціалізованих судів. Принципи відіграють роль фундаментальних засад, на яких ґрунтується вся правова матерія - ідеї, норми, відносини, надаючи їй логічності, послідовності та збалансованості [4]. У принципах права акумулюється світовий досвід розвитку правових систем та досягнень цивілізації. Вони виступають орієнтирами для формування права. Еволюція права часто починається з ідей, які згодом трансформуються у принципи, а вже на їх основі формуються норми права та відбувається їх практична реалізація у суспільстві. Саме з появою ідей, часто сформульованих у вигляді правових принципів, визначається й подальший напрямок розвитку права. До переліку принципів діяльності ІР-суду в Україні запропоновано включити як загальноправові, так і спеціальні принципи. До загальноправових належать: принцип верховенства права, додержання прав і основоположних свобод людини та громадянина, законність, відкритість і гласність судового розгляду, політична та інша неупередженість, а також принцип розумних строків. До спеціальних принципів відносяться: незалежність судових органів, свобода слова та асоціацій, кваліфікація, і професійна таємниця. [5]. Чітке визначення

принципів діяльності ІР-суду має важливе значення для забезпечення його належного функціонування відповідно до кращих світових стандартів та практик у цій сфері.

Для визначення завдань ІР-суду в Україні слід звернутися до загального завдання, поставленого перед усіма судами системи судоустрою згідно зі статтею 2 Закону України "Про судоустрій і статус суддів". Воно полягає в тому, що суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією України, законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [6].

Враховуючи аналіз положень чинного законодавства України у сферах судоустрою та інтелектуальної власності, до спеціальних завдань ІР-суду можна віднести наступні: здійснення правосуддя у сфері інтелектуальної власності відповідно до вимог законодавства та правил судочинства з метою підвищення якості розгляду справ, скорочення строків їх вирішення та зміцнення довіри до суду для створення в Україні сприятливого клімату щодо залучення іноземних інвестицій у цю сферу. Також до завдань ІР-суду належать охорона та захист у спорах щодо прав на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, комерційні найменування та інші об'єкти інтелектуальної власності, включно з правами попереднього користування. Крім того, до компетенції ІР-суду віднесено охорону і захист у спорах щодо авторських та суміжних прав, зокрема стосовно колективного управління майновими авторськими та суміжними правами. ІР-суд також здійснюватиме правосуддя у спорах щодо реєстрації, обліку прав інтелектуальної власності, визнання недійсними, продовження дії, дострокового припинення патентів, свідоцтв та інших охоронних документів, що засвідчують такі права або пов'язані з ними законні інтереси. Також одним із завдань ІР-суду є забезпечення рівного доступу до правосуддя у сфері інтелектуальної власності [7].

Розглядаючи питання компетенції ІР-суду, слід звернути увагу на загальні повноваження, встановлені законом для вищих спеціалізованих судів. Відповідно до статті 32 законодавства про судоустрій, компетенція вищих спеціалізованих судів включає здійснення правосуддя як суду першої та апеляційної інстанцій у справах і в порядку, визначеному процесуальним законодавством. Крім того, до їхніх повноважень належать аналіз судової статистики, вивчення та узагальнення судової практики, а також інформування Верховного Суду про результати узагальнення судової практики. Вищі спеціалізовані суди також виконують інші повноваження, передбачені законом. Майбутній ІР-суд як складова ланки вищих спеціалізованих судів матиме зазначені загальні

повноваження щодо здійснення правосуддя, аналізу судової практики та інші встановлені законом [6].

Незважаючи на те, що ідея створення спеціалізованого ІР-суду в Україні для розгляду справ у сфері інтелектуальної власності була висунута ще під час судової реформи 2016 року, практичної реалізації цієї ідеї досі не відбулося. Метою створення ІР-суду є підвищення якості судового розгляду справ у сфері інтелектуальної власності, скорочення строків їх вирішення та зміцнення довіри до судової системи у цій галузі.

Запропоновано керівні принципи діяльності ІР-суду, які включають як загальноправові (верховенство права, додержання прав і свобод людини, законність, відкритість, неупередженість, розумні строки), так і спеціальні принципи (незалежність судів, свобода слова та асоціацій, кваліфікація, професійна таємниця).

Основними завданнями ІР-суду є захист прав учасників відносин у сфері інтелектуальної власності, відновлення порушених прав та забезпечення подальшої охорони об'єктів права інтелектуальної власності. До компетенції ІР-суду віднесено здійснення правосуддя у спорах щодо прав на винаходи, торговельні марки, авторських та суміжних прав, реєстрації прав інтелектуальної власності тощо. Створення спеціалізованого ІР-суду розглядається як крок до посилення захисту прав інтелектуальної власності в Україні та покращення інвестиційного клімату в цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні : Указ Президента України від 27.04.2001 р. № 285/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/285/2001#Text> (дата звернення: 06.06.2024).

2. Юрисдикція ІР-суду: питання теорії та практики. ResearchGate. 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/349555831_Urisdikcia_IR-sudu_pitanna_teorii_ta_praktiki (дата звернення: 06.06.2024).

3. ІР-суд іде! Чи буде він історією успіху для України - Юридична Газета. Юридична газета – онлайн версія. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/ipsud-ide-chi-bude-vin-istorieyu-uspihu-dlya-ukrayini.html> (дата звернення: 06.06.2024).

4. Воловик С. В. Принципи діяльності ір-суду в Україні. Вісник ХНУВС–Bulletin of KhNUA. 2020. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rc=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj3jOG8g8eGAxURLBAIHeY7A4gQFnoECBEQAQ&url=http://visnyk.univd.edu.ua/index.php/VNUAF/article/download/295/240/&usg=AOvVaw2a_p0ivUR6qvQy5T87DPZV&opi=89978449 (дата звернення: 06.06.2024).

5.Зайчук О. В. Принципи права в контексті розвитку загальної теорії держави і права. Національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63854/04-Zaychuk.pdf?sequence=1> (дата звернення: 06.06.2024).

6.Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII : станом на 26 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 06.06.2024).

7.ОГЛЯД ПРАКТИКИ Верховного Суду у спорах щодо захисту прав інтелектуальної власності. ВЕРХОВНИЙ СУД. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/intel_vlasnist_27_05_2021.pdf (дата звернення: 06.06.2024).